

COBORU. Nowości w Rejestrze odmian

Odmiany zbóż jarych

Na początku 2012 roku, w COBORU zarejestrowano 8 nowych odmian uprawianych zbóż jarych, 2 odmiany pszenicy jarej oraz 6 odmian jęczmienia.

Warunkiem rejestracji nowych odmian jest ich odpowiednia wartość gospodarcza. Odmiany te cechuje bardzo dobra lub dobra plenność oraz zadowalający poziom odporności na choroby i wyleganie. Nie bez znaczenia jest także jakość plonu i jego przydatność do przetwórstwa.

Pszenica jara

W Rejestrze odmian (Ro), w 2012 roku znajduje się 25 odmian pszenicy jarej, w tym pięć zagranicznych. Wszystkie odmiany wpisane do Ro są przydatne na cele piekarskie.

W grupie technologicznej E – pszenica elitarna są 2 odmiany polskiej hodowli – Torka i Bombona.

W grupie A – pszenica jakościowa, 18 odmian – Arabeska, Bryza (ostka), Griwa, Hewilla, Kandela, Katoda, Koksa, Korynta, Łągwa, Monsun, Nawra, Ostka Smolicka (ostka), Parabola, Partyzan, Raweta, Tybalt, Waluta, Żura. W grupie B – pszenica chlebowa, 4 odmiany – Banti, Cytra, Trappe, Zadra (ostka). W grupie C – pszenica pozostała (paszowa), odmiana Radocha.

Odmianą wzorcową, w ocenie klasyfikacji wskaźników wartości technologicznej jest odmiana Tybalt.

Krótką charakterystyką zawierającą najważniejsze cechy użytkowe nowo zarejestrowanych odmian

■ IZERA

Hodowca Małopolska Hodowla Roślin-HBP Sp. z o.o.

Odmiana jakościowa (grupa A). Odporność na choroby podstawy źdźbła duża (8,4 w skali 9-stopniowej), na rdzę brunatną dość duża

(7,7 w skali 9-stopniowej), na mączniaka, septoriozę liści i plew, fuzariozę kłosów oraz brunatną plamistość liści średnia, na rdzę żółtą dość mała. Rośliny dość wysokie (ok. 96 cm), o przeciętnej odporności na wyleganie.

Termin kłoszenia wczesny, dojrzewania dość wczesny. Masa 1000 ziaren (ok. 40 g) i wyrównanie (ok. 75%) średnie, gęstość w stanie zsypanym duża do bardzo dużej. Odporność na porastanie w kłosie mała, liczba opadania dość duża. Zawartość białka duża (ok. 14%), ilość glutenu duża do bardzo dużej. Wskaźnik sedymentacyjny SDS duży do bardzo dużego. Wydajność ogólna mąki dość duża. Plenność dość dobra w całym kraju. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

■ KWS TORRIDON

Hodowca – KWS UK Ltd (DE), Pełnomocnik hodowcy KWS Lochow Polska Sp. z o.o.

Odmiana jakościowa (grupa A). Odporność na rdzę brunatną, rdzę żółtą i choroby podstawy źdźbła duża (8,2 do 8,3 w skali 9-stopniowej), na septoriozę liści i brunatną plamistość liści, fuzariozę kłosów dość duża (7,1 do 7,3 w skali 9-stopniowej), na mączniaka, septoriozę plew, średnia. Rośliny niskie (ok. 83 cm) o dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren średnia (ok. 41 g), wyrównanie przeciętne (ok. 77%), gęstość w stanie zsypanym dość duża. Odporność na porastanie w kłosie średnia, liczba opadania bardzo duża.

Zawartość białka duża (ok. 15%), ilość glutenu duża do bardzo dużej. Wskaźnik sedymentacyjny SDS duży do bardzo dużego. Wydajność ogólna mąki średnia. Plenność dobra, dobrze plonująca na Nizinie Śląskiej. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Jęczmień jary

W Rejestrze Odmian (RO) w 2012 roku, znajduje się 48 odmian. 29 typu browarnego – Afrodite, Basza, Beatrix, Binal, Blask, Bordo, Class, Conchita, Goodluck, Granal, Henrike, Jersey, Kormoran, KWS Aliciana, Marthe, Mauritia, Nadek, Nuevo Ser, Poldek, Prestige, Ryton, Sebastian, Serwal Ex (odmiana przeznaczona wyłącznie na eksport), Signora, Stratus, Tucan, Victoriana, Xanadu i Żeglarz oraz 19 typu pastewnego (oplewionny) – Antek, Atico, Basic, Boss, Bryl, Frontier, Iron, Justina, Kirsty, KWS Olof, Mercada, Nagradowicki, Natasia, Rubinek, Rufus, Skald, Skarb, Suveren i Tocada.

Krótką charakterystyką zawierającą najważniejsze cechy użytkowe nowo zarejestrowanych odmian

■ DESPINA

Hodowca Nordsaat (DE), pełnomocnik hodowcy Saaten-Union Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu browarnego o bardzo dobrej wartości browarnej (8,1). Odporność na mączniaka prawdziwego duża (8,1 w skali 9-stopniowej), na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i głównie pyłą – średnia. Odporność na czarną plamistość dość mała. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 73 cm) i odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania

średni. Duża masa 1000 ziaren (ok. 49 g), zawartość białka w ziarnie (10,5%) i wyrównanie ziarna średnie (88%). Plenność przeciętna. Mała tolerancja na zakwaszenie gleby.

■ ELLA

Hodowca Secobra Recherches (FR), pełnomocnik hodowcy Danko Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Odporność na mączniaka prawdziwego duża (8,4 w skali 9-stopniowej), plamistość siatkową i czarną plamistość dość duża (7,5 do 7,6 w skali 9-stopniowej), na głównię pyłącą – średnia, na rdzę jęczmienia i rynchosporiozę dość mała. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 72 cm) i dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren dość duża (ok. 49 g), wyrównanie ziarna średnie (86%), zawartość białka w ziarnie dość mała (ok. 10%). Plenność bardzo dobra w całym kraju. Mała tolerancja na zakwaszenie gleby.

■ FARIBA

Hodowca Nordsaat (DE), pełnomocnik hodowcy Saaten-Union Polska Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Odporność na mączniaka prawdziwego duża (8,2 w skali 9-stopniowej), na rdzę jęczmienia, rynchosporiozę, czarną plamistość – średnia (od 7,3 do 7,8 w skali 9-stopniowej), na plamistość siatkową dość mała. Rośliny niskie do bardzo niskich (ok. 64 cm), o dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia średni, dojrzewania dość wczesny. Masa 1000 ziaren dość mała (ok. 46 g), wyrównanie ziarna dość słabe (ok. 85%), zawartość białka w ziarnie średnia (11%). Plenność dość dobra w całym kraju. Przeciętna tolerancja na zakwaszenie gleby.

■ GAWROSZ

Hodowca Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR

Odmiana typu pastewnego o ziarnie nieoplewionym. Odporność na mączniaka prawdziwego duża (8,2 w skali 9-stopniowej), na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę, czarną plamistość średnia (od 7,0 do 7,7 w skali 9-stopniowej). Rośliny wysokie do bardzo wysokich (ok. 81 cm) o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia średni, dojrzewania dość wczesny. Masa 1000 ziaren mała (ok. 44 g), wyrównanie ziarna bardzo słabe (ok. 46%), zawartość białka w ziarnie duża (ok. 13%). Plenność o około 20% słabsza od wszystkich odmian oplewionych. Przeciętna tolerancja za zakwaszenie gleby.

■ KUCYK

Hodowca Danko Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Odmiana typu pastewnego. Odporność na mączniaka prawdziwego duża (8,2 w skali 9-stopniowej), na rdzę jęczmienia, czarną plamistość, rynchosporiozę – dość duża (7,7, do 7,8 w skali 9-stopniowej), na plamistość siatkową średnia. Rośliny o przeciętnej wysokości (ok. 75 cm) i odporności na wyleganie.

Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 średnia (ok. 47 g) i wyrównanie ziarna przeciętne (ok. 88%), zawartość białka w ziarnie średnia (ok. 11%).

Plenność dobra. Na Nizinie Śląskiej plonuje nieco poniżej wzorca. Mała tolerancja na zakwaszenie gleby.

■ RASKUD

Hodowca Hodowla Roślin Smolice Sp. z o.o. Grupa IHAR

Odmiana typu pastewnego. Odporność na wszystkie podstawowe choroby średnia (w przedziale od 7,2 do 7,8 w skali 9-stopniowej). Rośliny dość wysokie (ok. 76 cm) o średniej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny. Masa 1000 ziaren dość duża (ok. 48 g), wyrównanie ziarna średnie (ok. 89%), zawartość białka w ziarnie średnia (ok. 11%). Plenność dość dobra w całym kraju. Mała tolerancja na zakwaszenie gleby.

Owies

W Rejestrze odmian (Ro) w 2012 roku, znajduje się 31 odmian owsa (w tym dwie hodowli niemieckiej), 24 odmiany żółtoziarniste polskiej hodowli – Arab, Arden, Berdysz, Bingo, Borowiak, Breton, Chwat, Cwał, Deresz, Furman, Haker, Kasztan, Koneser, Krezus, Pogon, Rajtar, Sławko, Szakal, Zuch, niemieckiej hodowli – Scorpion (DE) oraz 4 odmiany wczesne polskiej hodowli do uprawy na terenach górskich – Celer, Grajcar, Sprinter, i Stoper. W Rejestrze znajduje się także odmiana białoziarnista hodowli niemieckiej Flaemingsprofi, odmiana brązowoziarnista polskiej hodowli Gniady i 5 odmian formy nieoplewiona, polskiej hodowli – Cacko, Maczo, Nagus, Polar i Siwek.

Roślina fitosanitarna

Owies pełni ważną rolę rośliny fitosanitarnej w płodozmianie z dużym udziałem zbóż (powyżej 50%). Dobrze znosi uprawę po zbożach, a sam jest dość dobrym przedplonem dla innych zbóż. Główna część produkcji owsa jest przeznaczana na paszę, a niewielką część skupują płatkarnie.

W uprawie z przeznaczeniem na paszę, istotną cechą jest plon

ogólny ziarna i zawartość łuski. W żywieniu przeżuwaczy i koni, udział łuski w plonie nie ma większego znaczenia. W żywieniu trzody chlewnej i drobiu pożądana jest jak najmniejsza zawartość włókna.

W tym kierunku użytkowania preferowane są nieoplewione odmiany owsa Polar – o niewielkim udziale ziaren oplewionych oraz dużej koncentracji wartościowego białka i tłuszczu.

Białko, tłuszcz, gęstość

Większość nowych odmian cechuje wysoki potencjał plonotwórczy oraz cechy istotne przy skupie na potrzeby płatkarni. Najniższym udziałem łuski (24-26%) cechują się odmiany Polar (nizinne nieoplewione) oraz Chwat, Sławko i Szakal.

Dużą masą 1000 nasion (35,1-38,4 g) cechują się odmiany Borowiak, Szakal i Sławko. Najwyższą zawartość białka ma odmiana Polar. Najwyższą zawartość tłuszczu – Kasztan i Polar. Najwyższa gęstość w stanie zsypanym występuje u odmian Borowiak, Szakal, Polar, Celer i Sprinter. Dobre wyrównanie ziarna cechuje odmiany Sławko i Szakal.

Poszukiwane żółtoziarniste

Zabarwienie łuski nie ma większego znaczenia, ale chętniej skupowane są odmiany żółtoziarniste.

Przy wyborze odmiany do uprawy istotne są również takie cechy, jak odporność na wyleganie i odporność na choroby. Większą odporność na wyleganie (6,7-7,6 w skali 9-stopniowej) mają odmiany Szakal, Celer i Sprinter. Lepszą odporność na rdzę wieńcową (8,3-8,5 w skali 9-stopniowej) mają odmiany Borowiak, Szakal, Chwat i Celer, a na rdzę żdźbłową (7,3-8,3 w skali 9-stopniowej) – Borowiak, Chwat, Szakal, Celer i Sprinter.

Ważną cechą jest też termin dojrzewania, szczególnie przy uprawie owsa w górach. Owies uprawiany w warunkach górskich reaguje wydłużeniem okresu wegetacji. Odmiany przeznaczone do uprawy

w terenach górskich, dzięki wcześniejszemu dojrzewaniu są mniej zawodne na terenach powyżej 500-600 m n.p.m.

Owies dobrze znosi nieco większe zakwaszenie gleby, jednak należy zapewnić mu optymalny poziom pH – powyżej 5,5. W 2012 roku nie było przyjęcia nowych odmian.

Pszenżyto jare

W Rejestrze Odmian (Ro) w 2012 roku, znajduje się 9 odmian polskiej hodowli – Andrus, Dublet, Kargo, Legalo, Matejko, Mieszko, Milewo, Mikaro i Nagano.

Pszenżyto jare nie ustępuje wysokością plonowania innym zbożom jarym. Jest przystosowane do uprawy na glebach słabszych, często nadmierne zakwaszonych lepiej niż pszenica i jęczmień. Nieźle znosi okresowy niedobór wilgoci w glebie. Późne dojrzewanie tego zboża ogranicza jego uprawę w rejonach o krótszym okresie wegetacji (rejony podgórskie) tym bardziej, że ziarno pszenżyta jest podatne na porastanie.

Wszystkie zarejestrowane odmiany mają zbliżone wymagania glebowe. Uprawa pszenżyta powinna koncentrować się na glebach kompleksów żytnich (bardzo dobrym i dobrym), a także słabym, ale w dobrej kulturze. W 2012 roku nie przyjęto nowych odmian do Rejestru.

Wykreślone z Rejestru

Z Rejestru odmian skreślono – na wniosek hodowcy pszenicę jarą Pasteur, jęczmień jary Antek i Gwarek oraz owies Cwał. Nasiona odmian skreślonych z Ro mogą znajdować się w obrocie handlowym jeszcze przez trzy lata. Materiał siewny nowych odmian zbóż jarych będzie dostępny w po ich rozmnożeniu przez hodowcę.

źródła: Informacje o odmianach zbóż jarych podano na podstawie danych COBORU w Słupi Wielkiej: „Lista odmian rolniczych 2011 część I”, „Syntezy wyników doświadczeń rejestrowych. Zboża jare 2011. Zeszyt 96” oraz opracowania charakterystyk nowych odmian autorstwa Zakładu Badania i Oceny Wartości Gospodarcze COBORU.

Ewa Śmiełek SDOO Zybyszów